

Protokoll nr. 13

Kunstinõukogu koosolekust

26. detsembril 1983.a.

Osa võtsid: A. Sõber, T. Rarum, R. Sarap, A. Dorbek, A. Valton, T. Kuusik, E. Aus, E. Tamberg, P. Lilje, I. Kuusk, U. Järvela, M.-L. Küla, T. Maiste, T. Härm, R. Gurjev, A. Mikk, J. Mikkel, E. Erkina, J. Žigurs, L. Tello, V. Pähn, M. Murdmaa, V. Härvi, V. Paalma

„Lennu“ vastuvõtmise

M. Murdmaa - Kaasaegset etendust, sümfoonilise muusikalise arendusega on ilma vastava lavaproovide arvestuseta väga raske teostada. Operijõududega alustasime proove varakult ja proovisaali proove oli tõepoolest küllaldaselt. Lava anti aega äärmiselt vähe. Kui peaproovid maha arvata, jäi praktiliselt aega kaks nädalat. Seetõttu jäi koostöö orkestriga lubamatult lühikeseks.

M.-L. Küla - Tegijad olid kõik hästi häälestatud, kuid nii lühikese ajaga midagi kokku panna - see käib kohutavalt närvidel. Montaažiproove oli tõepoolest üks päev rohkem kui teie testris tavaliselt, ent selle tüki jaoks oli ikkagi liiga vähe aega selleks, et midagi muuta, välja vahe teda.

A. Sõber - Milline on kunstinõukogu liikmete arvamus etenduse õigeaegseks väljatulekuks?

A. Mikk - E. Tamberg on suurte kogemustega helilooja, teatri tingimusi hästi tundev. Pärast stilisatsiooni "Cyrano de Bergeracis" on nüüd "Lend" kaasaegse käekirjaga lahendatud. Peategelaste liin on väga hästi leitud ja paikapandud. Teos on kirjutatud kõrge professionaalsusega. Kooripiltide vastandamine peategelastele on ilmne taotlus. Koor on pealegi jaotatud lavaliseks ja orkestris laulvaks kooriks. Enne Tüdruku hukkumist oleks tahtnud neid kuulda koos esinemas, dünaamilises kulminatsioonis Lavastuse maneer ja lahendus tundub sinuvõimalik. Näen vaid võimalisi liikumiseks ka välaspool muusika rütmi. Näiteks "Luikede järve" muusika lugemise stseenis. Sama võimalust näen haigla stseenides. Meeldib P. Lilje dirigenditöö. Osatäitjad on valitud sobivalt.

R. Sarap - Esimesel kuulamisel jättis tugeva mulje - nii muusika, balleti, koor kui ka solistid. Helilooja osa täitmine tundub tükati veel rabe, kuid tervikuna jättis mõtleval mulje. Kujuneb ilmselt sündmuseks meie vabariigis.

- V.Järvi - Teos jättis väga hea mulje. Arvestatav nimetus repertuaaris. See kõik, mis on lavastuses alles aimatav, lubab head lähendust. Ei taha sealjuures öelda, et praegune tase oleks viiets. Ei teki üldse küsimust, kas saab tükki esietendusele lubada või mitte. Asjad jõuavad vaid paari prooviga paremini paika.
- T.Maiste - Olen oma uue rolliga, arstiga, saanud alles vähe tegelda. Tänapäevase vaatamise järel on küll tunne, et võib vabalt välja tulla 30. detsembril. Kunstinõukogus on olnud palju vähem viimistletud tükke. See aga on paari proovi järel täiesti lavaküps. E. Tambergi muusika paneb kuulama ja viib kaasa. Sellest tuleb tore nimetus meie repertuaari. Ei tea ainult, kas valguse osas on kõik paigas. Tundub, et siin on veel kasutamata võimalusi.
- T.Kuusik - Selles operis on väga tähtis tekst. Selles osas rahuldab mind sild, Tammel vähem. Võibolla oli tulemus seotud ka akustiliste tingimustega: I vaatust kuulasin ees istudes - siis tuli tekst halvemini saali, kui II vaatust tagumistest ridadest kuulates.
- V.Paalma - "Lend" oma maailmamudeliga väljendab kõikidest uematest Eesti muusikalistest lavateostest kõige eredamalt nüüdsteatri tendentse. Selles loos on töötanud koos meie loovate jõudude paremik - igal alal. Teos on, meie loovate jõudude maksimumi arvestades ilmne tervik. Siin avaldati juba korduvalt mõtet, et pisipuudustele vaatamata "Lend" on põhiliselt valmis ja võib minna esietendusele. Kahtlematult see toimubki. Ja meie, kes me oleme saanud vastava erialase ettevalmistuse, oskame lugeda etenduse mõtet, näha seda, mida võibolla veel ei olegi. Kuid kas oper suudab avaldada sama tugevat mõju ka laiemale publikule, kes taolise materjali ja teostusega esmakordselt kokku puutub. Tundub, et lavastus peaks oma suhetelt olema veel palju täpsem, seisunditelt võrratult intensiivsem, et kogu jõud, mis teoses on, tööpoolest ka saali kiirgaks, sellega inimesi veenaks.
- M.Uffert - Proovide periood oli väga lühike, sellest oli juba juttu. Kuid lisaks toimusid proovid ka lünklikult - kolmepäevaste vaheaegadega. Nii kinnistub materjal väga halvasti, proovid ei anna tulemusi. Et tüki olemuseni jõuda, oleks hea ka rahulikumalt tööd teha, ilma soovva närvikuluta.
- U.Järvela - Oleme nagu äraaetud hobused postivankri ees. Postihobuseid

kui nad on vahetatakse, meil aga vahetatakse ainult kutsareid. On vaja rohkem aega, et küpse lavastusega välja tulla. Valguse osas näen veel palju võimalusi täiendamiseks. Lõpetuseks tahan väga tänada Eino Tambergi ooperi eest.

T.Tarum - On põhjust õnnitleda ja tänada Tambergi. Usun, et rahavas hakkab kindlasti käima. Onnitlen kõiki. Kunstnikutöö oli väga kena. Hämmastab lavastaja vabandus, selleks pole mingit põhjust. Samuti nende seltsimeeste sõnavõttudel, kas vajakajäämisi ja puudusi esile toodi. Tükk haaras algusest lõpuni. Mulle lavastus väga meeldib.

E.Tamberg - Täna A.Valtonit ilusa libreto eest. Samuti lavastajat, kunstnikku, soliste, koori, dirigenti. Kooril jäi puudu viis proovi, orkestril kaks. Tööd tehti hea enesetundega. Koolivaheaja etendused ei luba esietendust edasi lükata. Võibolla avaneb veebruaris võimalus lisaproovideks - eelkõige valguse osas. Olemasolevad puudused on minu enese mõttetöö puuduste järelkaja. Kuid ma tahaksin rõhutada, et M.Murdmaa esines küll esimese ooperilavastusega, ometi oli see väga mõttetäpne.

A.Valton - Muusikateatris olen väga võhik. "Lennu" libreto oli minu esimene sellelaadne töö. Jõudsin käia vaid mõnes proovis. Imetlen, et sellise lühikese ajaga on üldse võimalik sellistki taset saavutada. Pärast teist koondproovi oleks absurdne mingit maksimumi taotleda. Nüansse on praegu väga vähe, paljut ei jõua praegu pärale. See pole ainult ühe mõtteliini tükk, lugu, mida saaks n.ö. näpuga näidata. Näitlejate omavahelistes suhetes on auke. Samuti balletis. On muidugi kahju, et ooper peab nii vara välja tulema. E.Tamberg tänas kõiki tegijaid, mina tänan ka Tambergi. Pärast mõningaid kahtlusmomente ja ebalust olen jõudnud ometi selleni, et on tahtmine veel midagi sellist teha.

P.Lilje - Tükki peaks veel mitmed korrad läbi mängima. Sellise paratamatu väljatuleku korral ei saa taotleda orgeenikat, tervikutunnetust nii nagu peaks. Ulejäänud proove tuleb kasutada eelkõige läbimängimisteks. Klassikateose puhul võib lavastuses lubada suuremaid mööndusi, tervik kannatab vähem kui uue loo puhul. Uue teose puhul tuleb taotleda maksimumi, et kuulajale muljet avaldada. Praegu jääme Tambergile võlgu. Võib-olla kirjutab ta veel midagi, et saaks puuduvat tasa teha.

M.-L.Küla - Reavaatajat haarab uues etenduses puhes, täpne teostus. Praegu on palju võimalusi ära kasutamata. Ehk on võimalik homme hommikul teha veel üks valguse lisaproov enne läbimängimist? Väarvi tuleb kasutada nii, et ta ei muutuks "värviliseks"

siis saavutatakse illusioon ja meeleolu.. Tahaks jõuda sel-
leni, et võiks öelda - enam, rohkem ei oska!

M.Murdmaa - Valgusproovide arv - 2 - on muutunud omamoodi rutiiniks.
Selle peaks ära muutma. Ma palun veel nii palju valgusproo-
vide aegu, kui vähegi võimalik. Otsingud ja täpsem fiksee-
rimine on tegelikult ära jäänud.

A.Mikk - Me peame oma repertuaariplaanides enam arvestama seda, mis
põhiline ja mis kõrvaline. Koreograafiakooli etendus keva-
del neelas rohkem aega ja energiat, kui oleks pidanud. Tänu
sellele tekkisid vajakajäämised, mis nüüd tunda annavad.
Kuid tagantjärele tehtud järeldused ei aita meid enam.

A.Söber - Plaanide seisukohalt oleks isegi võimalik "Lennu" esieten-
dust edasi lükata. Kuid koolivahaaja etenduste tõttu lagu-
neks see, mis olemas ongi, ära. Praegu rõõmustab meid Tam-
bergi hea teos ja Valtoni tahe veel midagi teatrile kirjuta-
da. Praegune "Lennu" lavastuse tase on selline, mida pole
siiski häbi publikule näidata. Kui kõiki lavastuslikke ideid
pole saadud realiseerida, on vaja veel tööd teha. Niisiis
oleks kõige otstarbekam tükk praegu välja tuua ja kindlus-
tada edaspidine töö pärast esietendust.

Kunstinõukogu o t s u s t a s lubada E.Tambergi ooper "Lend
esietendusele 30.detsembril 1983.a.

Koosoleku juhataja

/A.Söber/

Protokollis

/V.Paalma/